

„Velké je tvé milosrdenství“

Texty na tento týden

Ž 136; Ž 51; Ž 130; Ž 113; Ž 123

Základní verš

„Panovníku, chci ti mezi lidmi vzdávat chválu, mezi národy ti budu zpívat žalmy; vždyť tvé milosrdenství až k nebi sahá, až do mraků tvoje věrnost.“ (Ž 57,10.11)

Žalmisté si uvědomují, že z duchovního pohledu jsou chudí a nemají Bohu co nabídnout. Nemají nic, díky čemu by obstáli před svatým Božím trůnem (Ž 40,18). Chápou, že všichni potřebujeme Boží milost, potřebujeme evangelium.

Žalmy zdůrazňují skutečnost, že lidé jsou zcela závislí na Božím milosrdenství. Naštěstí je jeho milosrdenství věčné. Důkazem je Boží stvoření i celé dějiny Božího lidu (Ž 136). Před věčným Bohem je lidský život pomíjitelný jako tráva, ale Bůh se nad námi slitovává, obnovuje naši sílu (Ž 103,3.5.15) a zaslibuje nám život věčný.

Boží lid se raduje z toho, že Hospodin je věrný a svou smlouvu dodrží. Volání lidí, bez ohledu na to, jak je naléhavé, je často naplněno nadějí, protože směřuje k soucitnému nebeskému Otci (Ž 103,13; Ž 68,6; Ž 89,27). Každodenní zkušenosti s Boží milostí a láskou posilují naše odhodlání uctívat a sloužit jedině Bohu – a nikomu a ničemu jinému.

Osnova lekce

V sedmé lekci se zaměříme v Knize žalmů na velké téma Boží milosti a milosrdenství vůči slabým a hříšným lidem. Ve vybraných žalmech uvidíme, jak si jejich autoři uvědomovali svou hříšnost, potřebu Boží milosti, ale také vděčnost za ni.

- Ž 136: Boží milosrdenství je věčné (neděle)
- Ž 51: Slituj se nade mnou, stvoř mi čisté srdce! (pondělí)
- Ž 130: Kdo před tebou, Bože, obstojí? (úterý)
- Ž 113; 123: Boží velikost se projevuje v jeho milosrdenství (středa)
- Ž 103: Naše reakce na Boží milosrdenství (čtvrtek)

„JEHO MILOSRDENSTVÍ JE VĚČNÉ“

¹Chválu vzdejte Hospodinu, protože je dobrý, jeho milosrdenství je věčné. ²Chválu vzdejte Bohu bohů, jeho milosrdenství je věčné. ³Chválu vzdejte Pánu pánů, jeho milosrdenství je věčné. ⁴Jedině on koná velké divy, jeho milosrdenství je věčné.

²³Když jsme byli poníženi, rozpomněl se na nás, jeho milosrdenství je věčné. ²⁴A vyrval nás našim protivníkům, jeho milosrdenství je věčné. ²⁵Veškerému tvorstvu dává pokrm, jeho milosrdenství je věčné. ²⁶Chválu vzdejte Bohu nebes, jeho milosrdenství je věčné. (Ž 136,1–4.23–26)

Osobní studium

Jaká je ústřední myšlenka Žalmu 136? Kde nachází žalmista důkazy pro své tvrzení?

Žalm 136 vyzývá Boží lid, aby chválil Hospodina za jeho milosrdenství zjevené ve stvoření (Ž 136,4–9) a v dějinách Izraele (Ž 136,10–22). „Milosrdenství“ (hebrejsky *chesed*, „milost“; „vytrvalá láska“) vyjadřuje Boží dobrotu a věrnost stvoření a smlouvě s Izraelem. Žalm ukazuje, že nesmírná Boží moc a vznešenost jsou založeny na jeho neměnné, vytrvalé lásce.

Hospodin je „Bůh bohů“ a „Pán pánů“ (Ž 136,2.3), což je hebrejské vyjádření, které znamená, že „Hospodin je velký Bůh“ (Ž 95,3). Tyto výroky tedy neznamenají, že by existovali i nějakí jiní bohové, ale že Hospodin je jediný Bůh.

Hospodinovy velké zázraky, které nemůže zopakovat nikdo jiný, jsou nepopíratelným důkazem jeho svrchované vlády (Ž 136,4). Bůh stvořil nebe, zemi a nebeská tělesa, která jsou předmětem uctívání pohanů (Dt 4,19). Žalmy však zbavují moci nejen pohanská božstva, ale i všechno ostatní, na co by se lidé mohli obracet jako na zdroj

víry a síly. Z ruky Hospodina vyšlo celé stvoření. Jsou to jen stvořené věci – ne Stvořitel. V tom spočívá podstatný rozdíl.

Obraz Hospodinovy pevné ruky a vztažené paže (Ž 136,12) zdůrazňuje účinnost Boží moci a skutečnost, že jeho milosrdenství dosahuje daleko.

Boží milosrdenství ve stvoření a dějinách by mělo inspirovat jeho lid, aby mu důvěřoval a zůstal věrný jeho smlouvě. Refrén „jeho milosrdenství je věčné“ se v Ž 136 opakuje 26krát, čímž ujišťuje věřící, že Hospodin se nemění a zopakuje svou minulou přízeň i každé následující generaci. Bůh pamatuje na svůj lid (Ž 136,23) a je věrný své smlouvě milosti. Víra v Hospodinovo trvalé milosrdenství je podstatou biblické víry, která zahrnuje radostné uctívání a důvěru a zároveň mlčenlivost a pokání.

Žalm 136 (verše 23–25) končí zdůrazněným Boží péče o celý svět. Boží milosrdenství se vztahuje nejen na Izrael, ale také na celé stvoření. Žalm tedy hovoří o univerzálnosti Boží spásné milosti a vybízí celý svět, aby se připojil k chvále Hospodina (viz také L 2,10; J 3,16; Sk 15,17).

Aplikace

Jak Ježíšova smrt za naše hříchy odhaluje velkou pravdu o Bohu, která spočívá v tom, že „jeho milosrdenství je věčné“?

„STVOŘ MI, BOŽE, ČISTÉ SRDCE“

⁸Ano, v opravdovosti máš zalíbení, dáváš mi poznávat tajuplnou moudrost. ⁹Zbav mě hříchu, očist' yzopem a budu čistý, umyj mě, budu bělejší nad sníh. ¹⁰Dej, ať slyším veselí a radost, ať jásají kosti, jež jsi zdeptal. ¹¹Odvrať svou tvář od mých hříchů, zahlad' všechny moje nepravosti. ¹²Stvoř mi, Bože, čisté srdce, obnov v mém nitru pevného ducha. ¹³Jen mě neodvrhuj od své tváře, ducha svého svatého mi neber! ¹⁴Dej, ať se zas veselím v tvé spásy, podepři mě duchem oddanosti. (Ž 51,8–14)

Osobní studium

Přečti si Ž 51,3–7. Proč se žalmista odvolává na Boží milosrdenství?

V duchovně nejtemnějších chvílích svého života král David otvírá své srdce před Hospodinem a prosí ho o odpuštění hříchů (2S 12). Odpuštění je mimořádný Boží dar milosti, výsledek velkého Božího milosrdenství (Ž 51,3). Král David žádá Boha, aby s ním zacházel ne podle toho, co si zaslouží za svůj hřích (Ž 103,10), ale v souladu s Božím charakterem, jehož podstatou jsou milosrdenství, věrnost a soucit (Ž 51,3; Ex 34,6.7).

Přečti si Žalm 51,8–21. Jak tyto verše popisují odpuštění hříchů? Co je cílem Božího odpuštění?

Podstatou Božího odpuštění zdaleka není jen „ospravedlnění“ ve smyslu právního prohlášení o nevině. Odpuštění vytváří v člověku hlubokou změnu, která zasahuje do nejnvtirnějších částí lidské bytosti

(Ž 51,8; Žd 4,12). Odpuštění tedy přináší nové stvoření (Ž 51,12; J 3,3–8). Hebrejské sloveso *bara* přeložené jako „stvořit“ zobrazuje božskou tvůrčí sílu (Gn 1,1). Pouze Bůh může „stvořit“, pouze on může způsobit radikální a trvalou změnu v srdci kajícího člověka (2K 4,6).

David žádá o očistění yzopem (Lv 14,2–8; Ž 51,9). Cítí, že pro svou vinu je vyloučen z Hospodinovy přítomnosti, tak jako je malomocný vyloučen ze společenství, dokud trvá stav jeho nečistoty (Ž 51,13). David se obává, že přinesené oběti nedokážou zajistit jeho úplnou obnovu. Neexistovala totiž žádná obět, která by mohla odčinit jeho předem promyšlené hříchy cizoložství a vraždy (Ex 21,14; Lv 20,10).

Pouze bezpodmínečná Boží milost mohla přijmout Davidovo „zkroušené a zdeptané srdce“ jako obět a vrátit Davida zpět do souladu s Bohem (Ž 51,18.19). Prosbou o očistění yzopem se chce vrátit do Boží přítomnosti.

Aplikace

Bůh odpustil Davidovi cizoložství, podvod a vraždu. Co to říká o Božím milosrdenství? V čem je tento příklad nadějí i pro tebe?

„KDO OBSTOJÍ?“

¹Poutní píseň. Z hlubin bezedných tě volám, Hospodine, ²Panovníku, vyslyš můj hlas! Kéž tvé ucho pozorně vyslechne moje prosby. ³Budeš-li mít, Hospodine, na zřeteli nepravosti, kdo obstojí, Panovníku? ⁴Ale u tebe je odpuštění; tak vzbuzuješ bázeň. ⁵Skládám naději v Hospodina, má duše v něho naději skládá, čekám na jeho slovo. ⁶Má duše vyhlíží Panovníka víc než strážní jitra, když drží stráž k jitru. ⁷Čekej, Izraeli, na Hospodina! U Hospodina je milosrdenství, hojné je u něho vykoupení, ⁸on vykoupí Izraele ze všech jeho nepravostí. (Ž 130)

Osobní studium

Jak je ve 130. žalmu zobrazena závažnost hříchu a důležitost odpuštění a naděje pro hříšníky?

Velké trápení žalmisty souvisí nejen s jeho vlastními hříchy, ale také s hříchy celého lidu (Ž 130,3,8). Hříchy lidu jsou tak těžké, že hrozí nebezpečí věčného odloučení lidu od Boha (Ž 130,3). Písmo hovoří o záznamech o hříších, které se uchovávají pro den soudu (Da 7,10; Zj 20,12), a o tom, že jména hříšníků byla odstraněna z knihy života (Ex 32,32; Ž 69,29; Zj 13,8).

Žalmista se dovolává Božího odpuštění, které může záznam o hříších vymazat (Ž 51,3,11; Jr 31,34; Mi 7,19). Ví, že „hněv není podstatou Boží přirozenosti. Jeho láska je věčná. Boží hněv je vyvolán jen tím, že člověk nedokáže docenit jeho lásku. [...] Smyslem jeho hněvu není zranit, ale spíše uzdravit člověka; ne zničit, ale zachránit svůj lid, kterému se zavázal smlouvou (viz Oz 6,1,2).“ (LARONDELLE, Hans K. *Deliverance in the Psalms*. Berrien Springs, MI: First Impressions, 1983, s. 180.181)

Naši úctu k Bohu vzbuzuje vědomí, že Bůh nechce jen trestat naše hříchy, ale touží je odpouštět (Ž 130,4; Ř 2,4). Skutečné uctívání je postaveno na obdivu Božího charakteru lásky, ne na strachu z trestu.

Boží děti jsou vyzývány, aby očekávaly na Hospodina (Ž 27,14; ČSP; Ž 37,34; ČSP). Hebrejské sloveso přeložené jako „očekávat“ doslova znamená „natáhnout se“ a je kořenem hebrejského slova pro slovo „naděje“ (takto překládá ČEP). Očekávání na Hospodina tedy není pasivní, utrápené odevzdání se skličujícím okolnostem, ale spíše nadějeplné „natahování se“ nebo dychtivé očekávání na Hospodina. Žalmistova naděje není založena na jeho osobním optimismu, ale na Božím slově (Ž 130,5). Věrné očekávání na Hospodina zásah není marné, protože po temné noci přichází ráno Božího vysvobození.

Všimněme si, jak se osobní prosba žalmisty stává prosbou celého společenství (Ž 130,7,8). Blaho jednotlivce je neoddělitelné od blahobytu celého lidstva. Člověk se tedy nemodlí jen za sebe, ale za společenství. Jako věřící jsme součástí komunity. To, co ovlivňuje jednu část komunity, ovlivňuje každého jejího člena.

Aplikace

Zamysli se nad textem žalmu: „Budeš-li, Pane, připomínat viny, kdo, Hospodine, obstojí?“ (Ž 130,3; B21). Co to znamená pro tebe osobně? Jaká by byla tvá situace, kdyby Hospodin stále „připomínal“ tvé hříchy?

CHVÁLA VZNEŠENÉMU A MILOSRDNÉMU BOHU

¹Poutní píseň. Pozvedám své oči k tobě, jenž v nebesích trůníš. ²Hle, jak oči služebníků k rukám jejich pánů, jako oči služebnice k rukám její paní, tak vzhlížejí naše oči k Hospodinu, našemu Bohu, dokud se nad námi nesmiluje. ³Smiluj se nad námi, Hospodine, smiluj se nad námi! Dosyta jsme zakusili pohrdání. ⁴Naše duše už dosyta zakusila posměchu sebejistých a pohrdání pyšných. (Ž 123)

Osobní studium

Přečti si Ž 113 a 123. Které dva aspekty Božího charakteru jsou zobrazeny v těchto žalmech?

Žalm 113 a 123 chválí Hospodinovu vznešenost a milosrdenství. Jeho velebnost se zjevuje ve velikosti Hospodinova jména a ve vyvýšenosti jeho trůnu, který je nad všemi národy a nad nebesy (Ž 113,4.5; Ž 123,1). „Kdo je jako Hospodin, náš Bůh, jenž tak vysoko trůní?“ (Ž 113,5). Tato slova jsou vyjádřením víry, že žádná moc na světě ani mimo něj nemůže zpochybnit Boha Izraele.

Nepřístupné výšky, kde Hospodin přebývá, jsou ilustrovány jeho ochotou: „Sestupuje níže, aby viděl na nebesa a na zemi“ (Ž 113,6). To, že Bůh přebývá vysoko, mu nebrání sledovat, co se děje v našem světě. Hospodinovo milosrdenství se projevuje v ochotě jednat v našem světě a zachraňovat potřebné a chudé z jejich problémů. Jeho štědrá ruka zjevně není skryta před jeho služebníky, přestože bydlí „v nebesích“.

Bůh nás nekonečně přesahuje. Jeho velikost a péči proto neumíme plně pochopit a rozpoznat, ale můžeme pozorovat jeho skutky milosrdenství a soucitu. Chudí, bídící a utlačovaní mohou na vlastní kůži zažít Boží svrchovanou moc v pozoruhodných zásadách a změnách, které může učinit v jejich prospěch. Vznešený Bůh projevuje svou velikost tím, že používá svou moc k vyvýšení ponížených. Lidé mohou svobodně přistupovat k Hospodinu, protože jeho majestát a svrchovanost nic nemění na skutečnosti, že je jejich milostivým Stvořitelem a Udržovatelem a že lidé jsou jeho služebníky, milovanými dětmi.

Uctívání Hospodina je tedy motivováno nejen jeho velkolepostí, ale také jeho dobrotou. Jeho oslava není omezena časem a prostorem (Ž 113,2.3). Hospodinova vznešenost a milosrdenství se nejlépe projevují v Ježíši Kristu, který byl ochoten sestoupit z nebes a ponížit se – a to až k smrti na kříži – aby pozvedl padlé lidstvo (Ep 2,6–8). Právě pod křížem chápeme, proč je Bůh hoden našeho uctívání a naši chvály za vše, co pro nás udělal.

Aplikace

Uvažuj o kříži a o tom, co se na něm událo pro tebe osobně. Před čím tě Ježíš zachránil? Proč je důležité uvažovat ve světle kříže o Bohu a jeho vztahu k nám?

„NEZAPOMÍNEJ NA ŽÁDNÉ Z JEHO DOBRODINÍ“

¹Davidův. Dobrořeč, má duše, Hospodinu, celé nitro mé, jeho svatému jménu! ²Dobrořeč, má duše, Hospodinu, nezapomínej na žádné jeho dobrodiní! ³On ti odpouští všechny nepravosti, ze všech nemocí tě uzdravuje, ⁴vykupuje ze zkázy tvůj život, věncí tě svým milosrdenstvím a slitováním, ⁵po celý tvůj věk tě sytí dobrem, tvé mládí se obnovuje jako mládí orla. (Ž 103,1–5)

Osobní studium

Jak je Boží milosrdenství představeno ve 103. žalmu?

Ž 103 jmenuje mnoho Hospodinových požehnání. Ta se týkají všech „jeho dobrodiní“ (Ž 103,2), díky nimž se může člověku dobře dařit a může se rozvíjet (Ž 103,3–6). Základem požehnání je milosrdný Bůh a jeho věrnost smlouvě s Izraelem (Ž 103,7–18). Hospodin „pamatuje“ na lidskou křehkost a pomíjivost a má soucit se svým lidem (viz Ž 103,13–17).

To, že na nás Bůh „pamatuje“, znamená v tomto kontextu více než jen kognitivní činnost. Zahrnuje závazek, který se projevuje skutkem: Bůh pečuje o svůj lid a vysvobozuje ho (Ž 103,3–13). Působivé obrazy ve verších Ž 103,11–16 ilustrují nesmírnou velikost Boží milosti, kterou lze přirovnat pouze k nekonečné rozlehlosti nebe (Iz 55,9).

Jak by tedy měli lidé reagovat na Boží milující milosrdenství?

1. Dobrořečením Hospodinu (Ž 103,1.2). Slovo překládané jako „dobrořeč“ vychází z hebrejského slovesa *barak* a znamená „žehnat“. Poprvé se v Písmu objevuje ve zprávě o stvoření v souvislosti s požehnáním člověka a soboty (Gn 1,22.28; 2,3). Obecně se chápe jako akt udělení materiálních a duchovních výhod (Gn 49,25; Ž 5,12). Jelikož Bůh je zdrojem všech požehnání,

otázkou zůstává, jak mohou lidské bytosti žehnat Bohu? Níže postavený může žehnat výše postavenému ve smyslu projevení vděčnosti a chvály (1Kr 8,66; Jb 29,13). Bůh žehná lidem tím, že jim uděluje dobro, a lidé žehnají Bohu tím, že chválí jeho dobrotu. To znamená, že Bohu „dobrořečíme“ za jeho dary a za to, že je k nám plný milosrdenství.

2. Pamatováním na všechna jeho dobrodiní a jeho smlouvu (Ž 103,2.18–22), tak jako Hospodin „pamatuje“ na lidskou křehkost a na svou smlouvu se svým lidem (Ž 103,3–13). Pamatování je klíčovým aspektem vztahu mezi Bohem a jeho lidem. Tak jako Bůh pamatuje na svá zaslíbení lidem, tak i lidé jsou povinni pamatovat na Boží věrnost a odpovídat Bohu svou láskou a poslušností.

Tuto myšlenku podporuje i známý citát z knihy Touha věků: „Prospělo by nám, kdybychom každý den hodinu uvažovali o Kristově životě. Měli bychom jej projít krok za krokem a představit si, čím vším musel projít. Zvláštní pozornost bychom měli věnovat posledním událostem jeho života. Když se budeme soustředit na nekonečnou oběť, kterou za nás přinesl, budeme naplněni jeho duchem a naše důvěra a láska k němu poroste. Chceme-li být spaseni, musíme se naučit pokoře a pokání.“ (DA 83; TV 50)

Aplikace

Za co „dobrořečíš“ Bohu nejčastěji?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 2. kapitolu „Největší potřeba člověka“ z knihy *Cesta k vnitřnímu pokoji* (SC 17–22; CVP 17–21).

V žalmech se hlas Božího lidu spojuje do refrénu „Jeho milosrdenství je věčné“ na oslavu věčné Boží lásky (Ž 106,1; Ž 107,1; Ž 118,1–4.29; Ž 136). „Nechválit Boha by znamenalo zapomenout na všechna jeho dobrodíní a nevážit si Božích darů. Jen ten, kdo chválí, nezapomíná. Myslet a mluvit o Bohu ještě neznamená ho chválit. Chvála začíná tehdy, když uznáme Boží svrchovanost a jeho skutky a když odpovíme oslavou na jeho dobrotu, milosrdenství a moudrost.“ (LARONDELLE, Hans K. *Deliverance in the Psalms*. Berrien Springs, MI: First Impressions, 1983, s. 178)

Důležitost dobrořečení za trvalé Boží milosrdenství nabývá ještě hlubšího významu, když si připomeneme, že Boží milosrdenství, které se projevuje jeho věrností smlouvě a milující laskavostí, je pevné a neměnné navzdory přetrvávajícímu lidskému hříchu a odboji vůči Bohu.

„My jsme se proti němu prohřešili, nezasloužíme si jeho přízeň, a přesto si přeje, abychom vyslovovali tak úžasnou prosbu: ‚Neodmítej nás však pro své jméno, nenech zhanobit trůn své slávy. Rozpomeň se a neruš svou smlouvu s námi‘ (Jr 14,21). Jestliže mu vyznáme svou nehodnost a své hříchy, Bůh splní svůj slib a vyslyší nás. Splnění svých slibů zaručil ctí svého majestátu.“ (COL 148; PM 73)

Zkušenost, že Bůh byl k Davidovi dobrotivý (Ž 103,2), povzbuzuje žalmistu, aby řekl, že „Hospodin zjednává spravedlnost a právo všem utlačeným“ (Ž 103,6). Konečným cílem osobního svědectví žalmisty a chvály Božího milosrdenství v jeho životě je tedy ujistit ostatní o milujícím a laskavém Bohu, aby i oni mohli otevřít svá srdce, přijmout jeho spasitelnou milost a chválit jej (Ž 9,12.13; Ž 22,23–28; Ž 66,16).

Otázky k rozhovoru

1. Jaké praktické důsledky má na spasení lidí skutečnost, že Boží milosrdenství je věčné? Proč to neznamená, že díky Božímu věčnému milosrdenství může člověk vědomě setr-
vávat v hříchu a pokračovat ve vzpouře?
2. Jak můžeme sladit Boží odpuštění našich hříchů s myšlenkou Božího soudu nad hříchem?
3. Jak spolu souvisí vyjádření o Božím milosrdenství v Novém zákoně a v Žalmech (Ef 2,4.5; 1Tm 1,16; Tt 3,5; Žd 4,16)?